

Vuonna 1846 syyskuun 4. päivänä piti allekirjoittanut kruununvouti, kihlakunnan lautamiesten Matti Loisan ja Anders Borgin avustamana, läänin korkeasti jalosyntyisen herra kuvernöörin päätöksellä kuluneen vuoden syyskuun 15. päivältä antaman korkea-arvoisen asetuksen perusteella tilus- ja talonkatselmuksen Ratasalon kylässä ja Savitaipaleen pitäjässä sijaitsevan kruununtilan nro 1 puolikkaalla, joka maaherranviraston 9. elokuuta 1828 antaman ja Hänen Keisarillisen Majesteettinsa armollisesti vahvistaman päätöksen mukaisesti on määrätty talollinen Antti Tuomaanpoika Pylkölle. Esiin astuneilla asianosaisilla, jotka myönsivät saaneensa asianmukaisen tiedon kokoontumisen ajankohdasta, ei ollut mitään huomautettavaa toimitusmiehiä vastaan.

Läänin Korkea-arvoisen maaherranviraston yllämainitusta päätöksestä, jonka asianosaiset tilaisuudessa ojensivat, kävi muun muassa selville, että Matti Pylkkö oli pidemmän aikaa yksin isännöinyt tilaa, ja hän oli kuollessaan jättänyt jälkeensä pojat Tuomaan, Esaiaksen ja Juhanan, joista kaksi viikoksi mainittua vielä elossa, ja Tuomas Matinpoika.....

(sivu puuttuu)

Pihan ulkopuolella		
1 riihi, pinta-ala 9 kyynärää	12	50
1 sauna, jossa mallashuone, 14 kyynärää pitkä ja 7 kyynärää leveä	3	
1 paja, pinta-ala 9 kyynärää	5	
Pellot		
hyvin hoidetut ja varustetut tyydyttävän aidoin, kylvöala kuusi tynnyrinalaa ruista, lisäksi kaksi tynnyrinalaa peltoviljelymaata kauempana talosta		
Niityt		
tuottavat keskimäärin 22 kuormaa puoleksi kovan maan heinää ja puoleksi saraheinää, pientareilta saadaan kolme kuormaa, ja heinäsattoa on mahdollista lisätä raivaamalla ja ojittamalla viimeksi merkittyyyn summaan saakka, aitoja, jotka ovat huonoja, on parannettava seuraavalla summalla	7	
Suot		
eivät ole käytössä eikä niitä ole mahdollista ottaa viljelyyn		
Metsä		
tarjoaa kaikki tarpeet paitsi hirsyä		
Laidun		
on tyydyttävää		
Mylly		
ei ole eikä myöskään paikkaa sellaisen perustamiseen		
Humalatarha		
käsittää 40 salkoa		
Kalastus		
Kotitarpeiksi		
Pellava, hamppu ja perunat		
viljellään kotitarpeiksi		
summa	250	50

Katsastusmiesten puolesta

Johan Westerlund

*Kraftningen a Hamn
i Viipuri*

Tähän vihkoseen on koottu joukko sukumme vaiheisiin liittyviä asiakirjoja 1800-luvulta. Sukuseuran puheenjohtaja Markku Pylkkö on kopioinut asiakirjat Viipurin maakunta-arkistosta ja niiden kääntämisestä ruotsista suomeksi ovat vastanneet Anja Pekkola ja Heikki Särkkä. Vihkosen on koostanut Seija Pylkkö.

Millaisessa maailmassa näiden asiakirjojen laatimisen aikoihin elettiin? Suomen sodan (1808–1809) jälkeen maastamme oli tullut Venäjään kuuluva autonominen suuriruhtinaskunta, jota hallitsi Pietarista käsin Venäjän keisari. Korkein hallintoelin oli Keisarillinen Suomen senaatti, joka jakautui talousosastoon ja oikeusosastoon. Alkavasta teollistumisesta ja kaupungistumisesta huolimatta ylivoimaisesti suurin osa väestöstä sai elantonsa maataloudesta. Väestönkasvu oli nopeaa: kun väkiluku vuonna 1810 oli noin 860 000, se oli vuonna 1870 jo yli 1 700 000. Suurten nälkävuosien aikana 1860-luvulla arvioidaan menehtyneen 100 000–120 000 suomalaista.

Vuonna 1841 suomen kieli otettiin oppiaineeksi kouluihin. Noin kymmenen vuotta myöhemmin silloinen kenraalikuvernööri sääti asetuksen, jolla – ilmeisesti rahvaan nousua peläten – kiellettiin suomenkielisten lehtien ja kirjojen julkaiseminen uskonnollista kirjallisuutta lukuun ottamatta. Asetus kumottiin vuonna 1860 Aleksanteri II:n valtakaudella, ja vuonna 1863 tuli voimaan kieliasetus, joka nosti suomen kielen tasavertaiseen asemaan ruotsin kanssa. Ruotsin kieli jäi kuitenkin suuriruhtinaskunnan viralliseksi kieleksi.

Suomen sodan päättäneen Haminan rauhansopimuksen mukaan Ruotsin tuli luovut-

taa Venäjän keisarikunnalle kaikki Suomea koskevat asiakirjat. Niitä luovutettiinkin huomattava määrä vuosina 1810–1812. Näin sai alkunsa Senaatin arkisto. Vuonna 1869 sen nimi muutettiin Suomen valtionarkistoksi (nykyisin Kansallisarkisto).

Talojen – ja sukujen – historiaan liittyvät erityisesti perintökirjat, kruununtalallisen sijoituskirjat ja katselmuskirjat.

Perintökirjalla vahvistetaan ns. perinnöksioisto. Se merkitsi, että kruununtalallisesta tuli perintötilallinen. Tilan lunastushinnaksi määrättiin kolmen vuoden verojen suuruinen maksu. Käytännön elämässä eroa entiseen ei juuri huomattu, mutta asia oli tärkeä kauppojen ja perinnönjaon yhteydessä. Perintötilallinen voi esimerkiksi myydä metsäänsä, kun taas kruununtalallinen tarvitsi siihen kruunun luvan. Perintötilallinen voi myös myydä talonsa.

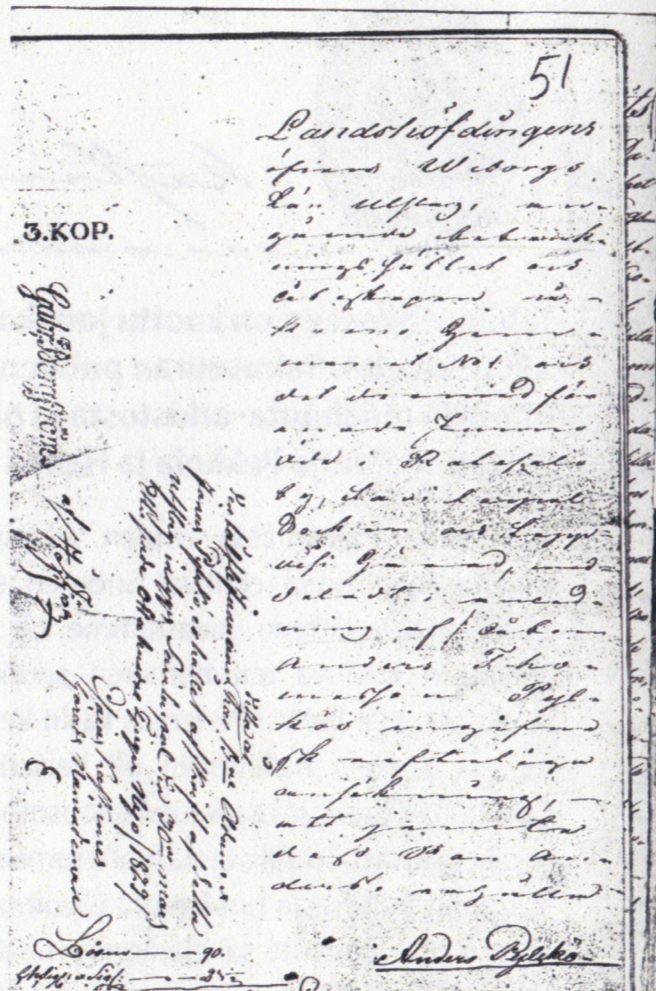
Perintötilallisesta saattoi tulla kruununtalallinen, jos hän ei kolmeen vuoteen kyennyt maksamaan verojaan. Silloin talo meni kruunulle eli valtiolle. Asiakirjoihin merkittiin tällaisen talon kohdalle "öde" eli autio. Kruununtalallinen ei voinut myydä taloaan, vaan hän luovutti asumisoikeutensa. Asumisoikeuden vahvistusta haettiin lääninhallitukselta. Myönteisessä tapauksessa hakija sai sijoituskirjan eli immis-

sion. Jos asukkaiksi haluvia oli useampia, oli pyydetty lausunnot asianosaisilta. Lausunto voitiin pyytää myös nimismieheltä tai kirkkoherralta.

Talokatselmuksia pidettiin monista eri syistä. Syyinä voi olla mm. uudistilan perustaminen, tilusräätä, talon jakaminen, asumisoikeuden siirto tai perinnöksiö. Katselmuskirjan sisältö riippuu sen tarkoituksesta. Siinä on voitu luetella yksityiskohdallisesti talon rakennukset, pellot, niityt metsät, mylly ja kalavedet. Rakennusten ja havaittujen puutteiden arvo on laskettu usein rahassa. Tiluksien pinta-alatiedoista on saatu jyvityksen avulla laskettua niiden verotus- ja raha-arvo.

Erilaiset arkistot ja asiakirjat ovat yksi keino tutkia menneisyyttä. Arkistoihin on viety kulloinkin tärkeiksi katsotut tapahtumat, mutta paljon tietoa on luonnollisesti kadonnut. Arkistojen kätköistä löytyy varmasti vielä paljon asiakirjoja sukumme historiaa valaisemaan.

Lähteet:
Suomen historian asiakirjalähteet, toim. Eljas Orrman ja Elisa Pispala. Kansallisarkisto, Porvoo 1994
Talon kertomaa. Opas talojen historian tutkijalle. Sukuseurojen keskusliitto. Saarijärvi 2004
Wikipedia
Anja Pekkola

Otteita vanhoista asiakirjoista

Nikolai I
Koko Venäjän

Keisari ja Itsevaltiass sekä Suomen Suuriruhtinas jne. jne. jne.

Suosiomme ja armollinen suopeutemme Jumalan kaikkivaltiaan kanssa, Vapaaherra, Maaherra sekä Pyhän Annan ritarikunnan ensimmäisen ja Pyhän Wladimirin ritarikunnan neljännen luokan ritari! Täten lähetämme Teille, armolliseksi tiedoksi ja armollisesti noudattaen vahvistetun kopion tänään ilmoittamastamme päätöksestä koskien talollisten Juhana ja Taavetti Esaiaksenpoikien alamaisesti jättämää valitusta Teidän 9. elokuuta 1828 antamanne päätöksen johdosta, joka koskee Ratasalon kylässä ja Savitaipaleen pitäjässä sijaitsevien kruununtila nro 1:n ja siihen liitetyn Junnon autiotilan hallintaoikeutta, ja lisäksi liitämme mukaan lääninkonttorin kyseiset asiakirjat, jotka olette pyytänyt takaisin lähetettäväksi, uskoen Teidät Jumalan kaikkivaltiaan armolliseen huomaan!

Helsinki 30. huhtikuuta 1830

Hänen keisarillisen majesteettinsa korkeassa nimessä, Hänen määräämässään Suomen Senaatissa

A.H. Falck Richter

Yhteenvedo niistä tiluksista, jotka allekirjoittaneen komissiomaanmittarin vuonna 1846 pyynnöstä toimittamassa päättyneessä ja lainvoimaiseksi tullessa tilusvaihdossa ja rajajärjestelyssä ovat tulleet Viipurin läänissä, Lappeen kihlakunnassa Savitaipaleen pitäjän Ratasalon kylässä olevan Pylkön yksinäiskruununtilan n:o 1 osalle.

Sisältö	Verotettavaa maata		Joutomaata	
	Tynnyrinalaa	Kapanalaa	Tynnyrinalaa	Kapanalaa
Pylkön yksinäistilaan N:o 1 Ratasalon kylässä kuuluu				
Peltoa	16	13,5		
Niittyjä	51	6		
Viljeltyjä ja viljelyskelpoisia soita	12	20		
Kaskimaita	411	29,5		
Metsämaita	130	8,75		
Joutomaita			78	20,5
Summa	622	13,75	78	20,5

Todistan, että yllä oleva yhteenvedo on laadittu Pylkön yksinäistilasta tehdyn tiluskuvauskonseptin mukaisesti

Viran puolesta
W. Calonius

